

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

„Мракобъсіє“.

В числі 122-ім *Галичанина* читаємо: „Согласное поступованье старорусской и народовокой партій въ дѣлах общенародных было и есть не на руку не только польскимъ политикамъ и польской печати, но также новоэриямъ и радикаламъ. — Починъ краевого русского комитета къ празднованію предстоящего въ 1898 году 50-лѣтняго юбилея освобожденія отъ панцины и начала возрожденія Галицкой Руси вызвалъ опять въ радикальной и новоэрекой группах признаки сепаратизма“.

„Первий голосъ въ сем мракобъсіи противъ „ренегатовъ“ имѣеть трилистник: „Буковина“, „Народна Часопись“ и Руслан“, а потомъ польскіи газети. Именно „Буковина“ первая приноситъ статью противъ „кацапів“, вторая „Народна Часопись“ повторяеть ту статью дословно, а третій „Руслан“ преподноситъ ю в несмѣненномъ видѣ своимъ читателямъ“.

В тім, що галицкі часописи повторять статі *Буковини*, добачує *Галичанинъ* одну команду для згаданих трьох газет. Але з тим, що і радикали, ті самі радикали, що минушого тижня у Відні пристали до соціалдемократів, годять ся з нами в погляді на національну ідею, *Галичанинъ* не може собі дати ради і крутить. Чіпає ся слів Франка, як паний плота, і, забуваючи на всю его дваццятьлїтню роботу для народу, будує свою теорію на леді. Радикал і клерикал, Франко і Барвінський, оба згідні в поглядах на москвофілів — кому се нині в Галичині може в голові помістити ся? Се щось

невидане, не чуване... після кацапської льогіки!

„Одна команда“ — каже ще! А вжеж, є одна команда і повинна бути. Комендантом є національна ідея і ми єї слушаємо. Дисципліни не дамо нарушити і всяких дезертирів будемо карати прилюдно позорищем, поки відійде їм охота покидати народний прапор.

Але під сим нашим спільним комендантом чотири вояки: Буковина, Народна Часопись, Руслан і Громадский Голос — зовсім не з одної і той самої „бранжі“. Се вже хіба той, що в войску не служив і на котрого напало „мракобъсіє“, не може пізнати вояків по вилогах та по узброєню. У всіх тих газет збруя не одна, хоч комендант один: рідний нарід.

Поступ дневникарства.

В 122-ім числі *Дѣла* в статі про осягнені результати роботи Русинів читаємо між иньшим:

„Політичну акцію Русинів підпирало руске дневникарство, котре в сїм році постушило наперед. Були люди, що заповідали нашому „Дѣлу“ убуток передплатників через появленє нових субвенціонованих органів, з котрими конкуренція під взглядом дешевости для часописий, стоячих тільки о власних силах, мусить з гори вважати ся виключеною. Однакож „Дѣло“ не тільки не стратило передплатників, але ще зискало, і можемо повелічати ся, що ще ніколи не малисьмо тільки передплатників, як сего року. А нова популярна газетка „Свобода“, посвячена політичним і економічним спра-

вам, станула відразу на такій висоті і зеднала собі таку симпатію, що можемо мати добру надію на дальшій єї розвій.“

Поступ руского дневникарства дуже важний обяв. Треба лиш ту сказати, що се на політичні газети розширив ся попит, хотяй ще не так дуже, щоби талановиті молоді письменники відважили ся спуститись на дневникарський хлїб, а літературні газети загибають або ледви дшуть. Але добре й то, що Русини читають щораз більше політичні газети.

Видавати політичні газети можна дво-яко: або потурає ся блудам зле вихованої (під суспільним взглядом) своєї публіки і, пізнавши єї склонности, пише ся так, як би она була найліпша і наймудріша на Руси; або витикає ся їй єї похибки і склонности в намірі виховати єї. Один і другий спосіб має своє оправданє; на першій спосіб можна робити інтерес, він дає спрмогу жити кільком політикам і дневникарям; другий спосіб менше поцлатний але посуває справу народну наперед.

На першій спосіб видають ся у нас тепер *Дѣло* і *Галичанинъ*. Їх попередники і они самі виховали публіку гупо, але тепер можуть уже покликувати ся на думку публіки, як на опінію публичну, хоч та опінія то опінія їх а не публіки. На другій спосіб видають ся *Буковина*, *Руслан* і *Громадский Голос*. Кожда з тих газет має вправді своїх прихильників, але має против себе (особливо в Галичині) більшість інтелігенції, захопленої *Дѣлом* і *Галичанином*.

З того ще не виходить, аби в данім випадку газета, котра має найбільше передплатників, могла казати, що се дїє ся тому, бо єї політика найлучша. Німецкі

5)

На вахцимі.

(Конець.)

Пішов я на Мазів¹⁾ та найшов там Кугляра. Я справді не міг вже без нього жити.

— А видиш брате. — казав він мені. — Нащо було роги показувати? І щож тобі з того? А як я тебе тепер не потребую? Він порядним хотів бути. Ой, брате! хто в одній клітці з Кугляром сидів, той вже не згяє своєю смертю.“

От сьвату правду тих слів бачите на мені.

Кугляр через своїх лїдий виробив для мене службову книжку і то на імя Стефана Бегуса та примістив мене в броварі Грунда.²⁾ Однак не випустив мене зі своїх кігтів, сказав мені, що най я поважу ся не слухати його, так дізнають ся у броварі: хто я.

І я таки пішов до бровару; хотів зложити гроша та втїкати десь у сьвіт, а з Кугляром так для супокою лиш добре жити. Але я мало заробляв, а більше тратив, бо Куглярівці або і сам Кугляр захоплювали мене, як лиш показав

ся у Львові, а впрочім я сам вже через їх компанію научив ся шїтики.

Та під конець зими „упав льос“ на капітана. При кінци карнаваду спровадив мене Кугляр до Львова і ми справили собі пущене. Ех, коби ще одно таке!...

Ві второк взяв він мене на Смочу³⁾ купив мені чорний „анцуг“ і казав, що підемо на баль „під Дембем“.⁴⁾ Але вечером повів мене на „новий сьвіт“. Де ми йдемо? Прийшли ми коло капітанового дімка.

— Тепер упав льос на твого нана — каже мені Кугляр.

Я задрожав, а він сьміє ся з мене. — Такий ти Кугляра брат? Язик бачу лучший маєш як розум і відвагу. — Пішли ми у шинок і пили коротко, але багато мовчих трунків. Я набрав відваги і ми пішли прямо на капітанове подвіре.

— В котрім покою каса? — Я показав ему. — Там, де крати у вікні, правда? Ну, то берім ся до ось то с вікна. Не бій ся, оно німе.

І вікно справді було німе, не бренькнуло навіть, а вже лежало спертє на паркані. Кугляр забрав з-під корча гаки, дручки, пук вітрихів і

³⁾ Улиця гандити на Краківекім.

⁴⁾ Славний пролетарский шинок при улиці Словенній.

¹⁾ Переддїсте львівске за личаківскою рога сою.

²⁾ При тракті з Винник до Львова.

Extrablatt-и, що полюють на глупоту людську, мають ще більше передплатників, але ніхто не вважає їх міродайними. А сягнувши в історію, бачимо н. пр. що в свій час Галілеї стояв сам зі своєю теорією про оборот землі довкола сонця, — вся публіка була против него, спалила его на костирі, хоч таки его була правда, а не публіки. Против всякої свіжої, ясної думки стає кожда темна публіка сторчаком, поки не прийме її з літами.

Коли з того боку брати поступ нашого дневникарства на розвагу, то як нема чого репетувати на то, що хтось на дневникарстві робить матеріальний інтерес (добре, що вже і в нас є такі „промисловці“, тільки нехай не вважають себе чимсь іншим, лише промисловцями), — так нема причини обурювати ся на газети, що не йдуть публіці під лад. За ними більше чистої совісти, як за промисловцями дневникарскими...

Волох про нашу мову.

В „Buk. Post“ з 13. с. м. читаємо:

„Злорадно констатує *Буковина*, що тимчасом перестала виходити „Gazeta Bucovina“ і називає (де?) „Buk. Post“ її наслідницею; глузує собі, що волошка інтелігенція більше знає німецьку мову, як свою рідну. Також незле. Інтелігентний Волох не є ворогом Німця і радо присвоює собі его мову; але се очевидна брехня, що Волох з тої причини занедбує свою власну мову. Противно, він любить її і боронить, як найдорожнійший скарб. Коли-ж *Буковина* ставить ся в тій справі на становищі занесеного тут руского народовства, що у них чогось подібного нема, то ми тому не дивуємо ся. Хто вчить ся мови тих народівців, той не вчить ся жадної рідної мови матерної, тільки мішанини слів і виразів, зібраних з усіх країв. Тяжко приходиться ся рускій

дитині на Буковині навчити ся сеї мови, котру пізнає що-йно з букваря; тому далеко тяжше ему як Волохови навчити ся німецької мови“.

На се наша відповідь Волохови така: Горстці Волохів не рівняйтесь з нашим великим народом! Волохи мусять ще довго працювати, заким дійдуть бодай до того розвою, до якого ми вже дійшли мимо страшного гнету на всіх землях руских. Ані в Румунії, ані в Семигороді, ані на Буковині Волохи не витворили ще й такої культури, яка в же у нас є. Що-до мови скажемо, що всі народівці-Русини говорять і пишуть однаково зрозумілою мовою для народу; тимчасом Волохи, котрих мова зложена пів-на-пів із славянських слів, чим раз дальше відходять від народної мови, заступаючи славянські слова латинськими і французькими, — і „перечистили“ вже свою мову так, що волошки селянин не розуміє волошкої книжки, хоч би популярної. Се факт, о котрім ми мали нагоду пересвідчитися на самих волошких селянах; се факт, котрий потвердять і волошки євхаристиї і о котрім говорить ся часто і всюди. Як Волохи задивляють ся на таке чищене мови, се їх річ; але їм до нашої мови мішати ся засі! В тім ми суді, а не волошки політики.

Що волошка інтелігенція радше вчить ся німецької мови, як рускої, се „Buk. Post“, котра так вічно говорить про мирне пожитте Волохів і Русинів на Буковині, повинна ганити а не хвалити, і то власне в інтересі того краю, котрого добро їй лежить їй так на серці. Чи скорше чи пізнійше, а до того дійде, що в висших ніколах наших будуть учити рускої і волошкої мови на те, аби більше зблизити оба народи; — для того плиткий оборонець германізації в „Buk. Post“ міг би що найменше вкусити ся в язик, як плести неблиці, ad usum Delphini.

за фіякром. Я-ж мав сісти прямо у трамвай і шукати його на пероні. Там я справді найшов славного ватажку, як в тіні сидів на лавочці і очікував мене, а мав уже куплені білети і вручив мені один.

„Ми не їдемо до Кракова — поясняв він мені „їдемо просто до Відня, тільки у Кракові мусимо добре виміркувати, яким потягом найлучше утечи. Але чому-то Антося нема?“

А Антося то була капітанова кухарка, Куглярова коханка. І велів мені йти шукати за нею по саях та на коритари. Єї не було, ми ждали ще троха, а єї все не було.

— Знаєш що? — казав Кугляр, — я вже мушу з касою їхати, а ти йди до міста, спровадь Антося і найблизшим потягом їдьте до Кракова. Але конче, як не з нею, то сам, бо жду вас на двірці в Кракові, як не приїдете першим потягом, таки їду до Відня сам.

Дав мені п'ятьнайцять левів і я пішов. В переході я стрів нашу касу: пакели везли єї на тачках до вагону, але мені здавало ся, що на ній наклеєна картка Struj, а не Кракац, та я сам собі не вірив, бо могло мені привидіти ся.

Коли я всів до трамваю, нагло прояснило ся мені, що їхати на „Новий Світ“ та шукати там Антося небезпечно. Тоді прояснило ся мені також, що Кугляр мусів мене здурити. Не знав я, що зробити з собою, поки рішив ся вертати на дворець. Але ту не застав я вже нікотрого потягу і не міг певно знати, чи Кугляр не поїхав до Стрия. Рішив ся я ждати ще хвилю та

чекати чи не прийде друга жертва Кугляра Антося? Може тоді знав-би я, що почати: она певно знає, куди поїхав коханок, так введу за нею до купе і не спущу єї вже з ока.

Але що ж дурному! Не хотілось мені сидіти так, і я став вечеряти та пити. За шклянкою роздумав я, що першим потягом треба мені втікати, бо ту мене жде нещасте. Ледви троха став мені світ крутити ся поперед очі, вже не далеко було потягу — а мене арештували.

Не треба вам казати, що Кугляр звів мене і Антося, що білетом до Кракова лише змілив слід, бо сам поїхав в иньшу сторону, що Антося увільнили, бо она про его подорож нічо не знала ані про его пляни, а я про Кугляра не згадував у власнім інтересі. Дістав бим був років з п'ять, а так мали против мене ключ від капітанових дверей і здогади. На підставі тпх здогадів я дістав 1½ року, і в інквізиті сидів пів року, а при розправі не пустив пари з уст на всі занити.

Так він розповів свою історію, покашлюючи, і став байдужно розглядати ся по стінах, по вікнах.

— А коли я їду до Львова? — запитав як би проснувшись.

— Завтра о 8. ідеш перед комісією асентерункову, а відтам просто на дворець.

— А чого-ж я маю ставати перед комісією? — питав ся Франц, усміхаючись гірко.

Русини в Бразилії.

Американська *Свобода* подає цікаві вісти про руску колонію Прудентополісе. Тепер вже не приймають Русинів до Бразилії. Послідних, що приїхали були до Парани ще на кошт держави в р. 1896, помістили коло міста Понта Гросса. До того міста треба їхати з Куритіби (столиці) 9 годин залізницею а відси на саму колонію ще є добрий день дуже лихої дороги возом серед відвічних лісів. Колонія галицьких Русинів називає ся „Nova Galicia“. Ту мали наші люди з початку ще гіршу „голицію“ як в старій „Галиції“! Народу зіхало ся тьма — самі Русини і трошка латинників, що говорять по руски — а уряд не мав тільки грошей, аби то все прокормити і вимірити їм ґрунт чи властиво ліс. До того ще урядники бразилійські страшенні злодії і дуже ліниві, то деякі наші люди чекали і по році на вимірене „шакрів“.

В грудні 1896 р. звідів ся колонію австрійський конзуль з Куритіби п. Поль. Він говорить і по нашому, бо є буковинський Німець, тому як довідав ся від людей про злі порядки в уряді, скаржив ся на то до начальника, але чи то багато поможе — не знати. Все таки вже вимірили всім ґрунти.

Від 27. цвітня до грудня 1896 р. осіло на сій колонії 7.200 осіб (Русинів) т. є. тисячу двіста родин. З початку була страшна біда і безголове. До 26. грудня умерло 62 людей старших і 387 дітей, особливо найменших.

Колонія та займає квадрат, п'ять миль широкій і довгий. В лісі пороблені стежки — колісь дороги — і що 200 метрів є хата осадника. Пай (льот) має 40 наших моргів (25 гектарів). В середині тих улиц є ніби місто: уряд, склени. Найблизші льоти захопили тутейші богачі. Деякі з найдавших улиц покинули свої льоти, бо в браку комунікації не можуть жити так далеко від осередка. Ті кочують в шаласах з бамбусу і пальмового листя, разом з тими, що ще були не дістали льотів. Між ними страшна нужда. Ратують ся зарібками коло доріг на колонії, як і всі колонійети, але ті зарібки не великі і то на квітки до склепу. Також збирають по лісах листе гербати „herba mate“ і продають до фабрики. Тяжко бідуючи, чекають ліпших часів. Хати побудовали собі нужденні, як би які цигани, хоть ту повно всілякого дерева (аравкарії, імбуй і т. д.) То здає ся винна тому і небадість. Сплять на сухім листю, по кілька душ на купі, в задусі в своїх курниках. В тих нужденних хатах найбільше хорують.

— Як чого? прийшли твої літа, а ти обиватель Австрії, маєш права в конституційній державі, перед правом ти рівний кождому, тож і обовязки супротив вітчизни тяжать на тобі.

— Мені того не треба — говорив він, а глум не зійшов з его уст. Мене вже відавав до війська капітан, потім я сам ставив ся. Тепер не треба вже мені війська, ані надзору, ані поправи, мені не треба вже нічого. То колісь я був щось вартий: біла ся за мене поліція, що хотіла мене зробити порядним чоловіком, переслідуючи мене тюрмою, та Кугляр, що хотів мене до своєї банди втягнути.

— Кугляр побідив — сказав я з жалем, — а его хотів я потішити. Але на дурно.

— Нічого мені не треба вже — говорив люто Франц. Я тепер капітанови і поліції і Куглярови і комісії асентерунковій харкну оттак в вічі.

І він харкнув, а на підлозі зачервоніла ся кров сухітника. Він закашляв і далі плював кровю.

Тая кров не скоро засхла, а ще довше слід єї на підлозі остав і пригадував мені нещасну жертву. . . .

Денис Лукіянович.

Париж. Недалеко місяця вчорашнього атентату на президента республіки найдено декільку машину, набиту порохом і кулями. Справців не відкрили доси.

Відень. Збори в Хебі німецьких послів до ради державної і до союму, приналежних до різних німецьких сторонництв, ухвалили одногласно скликати друге, загальне, німецьке віче до Хебу на 11 липня. Постановлено старати ся, щоби німецькі громади відмаляли виконання діяльності, яку сповняють на основі порученого обсягу діланя. Серед великого одушевлення ухвалили збори вислати привітну адресу до Бісмарка. Тисячі шенерерян ішли через місто, співваючи ірідентичну пісню Wacht am Rhein.

Хто хоче мати добру і дешево МАШИНУ ДО ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як везоди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 ар. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обедужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данілевич,
машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень у Львові в домі „Просвіти“ Римок 10. перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкідливих огневих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнійші услїва і видає полїси і квїти в рускїм язичі.

Зголошеня о удїлене агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Для панів учителїв!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомленя
(Schulnachrichten)
є на складі
в друкарні „Рускої Ради.“
Просимо о замовленя.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ ВІД ДНЯ 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

відходять з Чернівців						приходять до Чернівців						
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	228	320	757	811	610	
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	348	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібокої	—	809	1212	350	1000	
до Садагури, Боїна, Новоселиці	645	430	—	—	—	з Новоселиці, Боїна, Садагури	—	1113	950	—	—	
з Глібоки						до Глібоки						
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—	
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.						Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не іде в понеділок.						
з Гадікфальви						до Гадікфальви						
до Радівців	610	1003	228	612	805	з Радівців	542	855	115	550	747	
з Гатни						до Гатни						
до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонґу	1010	201	—	—	—	з Кімполонґу, Вами, Гурагумори, Качики	1258	625	—	—	—	
з Іцкан						до Іцкан						
до Сучави	327	630	1009	216	718	зі Сучави	442	842	130	630	837	
з Вами						до Вами						
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545	905
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на станциях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на станциях Вами, Драгоші і обох Молдавицях.						
з Карапчева						до Карапчева						
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—	
Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кожної динни.						Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка.						

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-європейський іде о 46 минут пізїйше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. рано і зазначає ся підчеркненим минут.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині
РУСКА ДРУКАРНЯ
в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускїй, польскїй і німецькїй.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антиви Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просго під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і принимати з осторожністю лише флашки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.
Аптека Ріхтера під золотим львом у Празі.

„РУСКА БЕСІДА“ в Чернівцях

має на складі отї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

Замовленя приймає й редакція „Буковини.“

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

За редакцію відповїдає Осип Маковей.

